

५. इतर विभाग

अ) बाजार समिती विभाग

महाराष्ट्रात सर्व जिल्ह्यांमध्ये ३०५ बाजार समित्या व ६०३ उपबाजार कार्यरत आहेत. महाराष्ट्रातील कार्यरत असणाऱ्या बाजार समित्यांची विभागनिहाय संख्या खालील दर्शविल्याप्रमाणे आहे ;

अ. क्र.	विभाग	मुख्य बाजार	मुख्य बाजार
१)	रत्नागिरी	२०	४२
२)	नाशिक	३८	८९
३)	पुणे	३८	१०३
४)	औरंगाबाद	२९	६३
५)	लातूर	५६	८५
६)	अमरावती	५५	९३
७)	नागपूर	४८	७१
८)	कोल्हापूर	२१	५७
	एकूण	३०५	६०३

१) अंशदान :

महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न पणन (विकास व नियमन) अधिनियमन, १९६३ चे कलम ३७ (२) अन्वये अहवाल वर्षात महाराष्ट्रातील एकूण ३०५ कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांच्या सन २०११-२०१२ या आर्थिक वर्षाच्या एकूण उत्पन्नावर अंशदान आकारणी करण्यात आली.

(रु. लाखात)

दि. ३१/०३/२०१२ अखेर थकीत रु.	सन २०११-१२ ची अंशदान मागणी रु.	एकूण वसूलपात्र रक्कम रु.	वसूल रक्कम रु.	येणेबाकी रु.
३०३.९१	२६६५.०५	२९६८.९३	२६११.३२	३५७.६१

२) कर्ज :

अ) विकासात्मक कर्ज :

कृषि पणन मंडळमार्फत बाजार समित्यांना त्यांचे मुख्य व दुय्यम बाजार आवारातील विविध विकास कामे करण्यासाठी अंतरिम व दिर्घ मुदतीची कर्जे (अर्थसहाय्य) मंजूर केली जातात. यामध्ये प्रामुख्याने जमीन खरेदी, जमीन संपादन, अंतर्गत रस्ते, रस्त्यांचे डांबरीकरण, पिण्याच्या पाण्याची सोय, लिलाव ओटे, लिलाव ओट्यावर आवश्यकतेप्रमाणे शेड उभारणे, लिलावगृह, कंपाऊंड वॉल, गेट व वॉचमन केबिन, स्वच्छतागृह, विद्युतीकरण, आडत व्यापारी गाळे, शेतकरी बाजार, कांदा चाळ बांधकाम तसेच कर्मशियल शॉपिंग कॉम्प्लेक्स (व्यापारी गाळे) इ. बांधकामांचा समावेश होतो.

अहवाल वर्षात एकूण २२ कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांना विविध विकासात्मक कामे करण्यासाठी एकूण रक्कम रु. ६,८३,५४,०१९/- इतके कर्ज वितरित करण्यात आलेले आहे.

महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे

वार्षिक अहवाल सन २०१२-२०१३

अ) तिमाही कर्ज

अ.क्र.	बाजार समिती/संस्थेचे नाव	दिनांक	कर्ज रक्कम रु.	कर्जाचे कारण
१.	सिंदेवाही, जि. चंद्रपूर	१९/०४/२०१२	२१,३३,०००	(१ ला हप्ता) RKVY अंतर्गत मुख्य बाजार व उपबाजार नवरगाव येथे कृषि पणन व्यवस्थेच्या पायाभूत सुविधा उभारणी करिता
२.	पातूर, जि. अकोला	१४/०६/२०१२	५,००,०००	(१ ला हप्ता) उपबाजार चान्नी येथे ऑक्शन शेड व ओपन शेड बांधकामाकरिता.
३.	बसमत, जि. हिंगोली	२२/०६/२०१२	२०,००,०००	(२ रा हप्ता) मु.बा.येथे ऑक्शन टिनशेड व बाजूचे रस्ते बांधकामाकरिता.
४.	अंबड, जि. जालना	२०/०७/२०१२	१,००,०००	(१ ला हप्ता) अंबड येथे रस्ते डांबरीकरण करणेकरिता.
५.	चामोर्शी, जि. गडचिरोली	२२/०७/२०१२	९१,०२,९६०	(१ ला हप्ता) RKVY अंतर्गत मुख्य बाजार व उपबाजार कुणघाडा, येणापूर व आष्टी येथे कृषि पणन व्यवस्थेच्या पायाभूत सुविधा उभारणीकरिता.
६.	साक्री, जि. धुळे	१४/०८/२०१२	५०,००,०००	(१ ला हप्ता) मुख्य बाजार व उपबाजार पिंपळनेर व निजामपूर येथे विकास कामे करणेकरिता.
७.	मालेगांव, जि. नाशिक	१६/०८/२०१२	६०,००,०००	(१ ला हप्ता) मु.बाजार व उपबाजार झोडगे येथे विकास कामे करणेकरिता.
८.	मालेगांव, जि. वाशिम	५/०९/२०१२	४९,००,०००	(२ रा हप्ता) मुख्य बाजारपेठ व उप बाजारपेठ शिरपूर येडशी येथे विकास कामे करणेकरिता.
९.	अंबड, जि. जालना	१३/०९/२०१२	१६,००,०००	(२ रा हप्ता) अंबड येथे रस्ते डांबरीकरण करणेकरिता.
१०.	माणगांव, जि. राडगड	१२/१०/२०१२	३,५०,०००	(१ ला हप्ता) मुख्य बाजार आवारास तार कंपाऊंड व सॅनेटरी बांधकामासाठी.
११.	रामटेक, जि. नागपूर	१/११/२०१२	१०,००,०००	(१ ला हप्ता) मुख्य बाजार व उपबाजार मौदा येथे डी.एम.आय. अंतर्गत विविध विकास कामे करणेकरिता.
१२.	मांढळ, जि. नागपूर	२१/११/२०१२	२०,००,०००	(१ ला हप्ता) डी.एम.आय. अंतर्गत यार्डमध्ये फ्लोअरिंग व ओपन ओट्यावर शेड (क्रॉक्रीटचे) बांधकामाकरिता.

महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे

वार्षिक अहवाल सन २०१२-२०१३

अ.क्र.	बाजार समिती/संस्थेचे नाव	दिनांक	कर्ज रक्कम रु.	कर्जाचे कारण
१३.	चामोर्शी, जि. गडचिरोली	२६/११/२०१२	४५,००,०००	(२ रा हप्ता) RKVY अंतर्गत मुख्य बाजार व उपबाजार कुणघोडा, येणापूर व आष्टी येथे कृषि पणन व्यवस्थेच्या पायाभूत सुविधा उभारणीकरिता.
१४	तळोदा, जि. नंदुरबार	११/१२/२०१२	१०,००,०००	(१ ला हप्ता) मु.बा. इलेक्ट्रॉनिक भुईकाटा बसविणेसाठी बेस व ऑफीस बांधकामाकरिता.
१५	चिखली, जि. बुलडाणा	१०/०१/२०१३	८४,८८,०५९	(२ रा हप्ता) एम.ए.सी.पी. अंतर्गत मुख्य बाजार येथे विविध विकास कामे करणेकरिता.
१६	नेरपरसोपंत, जि. यवतमाळ	६/०२/२०१३	२१,८०,०००	(२ रा हप्ता) मुख्य बाजार येथे लिलाव गृह बांधकाम, प्लॉटफॉर्म व काँक्रीट रस्त्यासाठी.
१७	बसमत, जि. हिंगोली	१६/०२/२०१३	३०,००,०००	(३ रा हप्ता) मुख्य बाजार येथे ऑक्शन टिन शेड व बाजूचे रस्ते बांधकामाकरिता.

ब) अंतरिम कर्ज

अ.क्र.	बाजार समिती/संस्थेचे नाव	दिनांक	कर्ज रक्कम रु.	कर्जाचे कारण
१.	परतूर, जि. जालना	२९/०६/२०१२	५०,००,०००	(४ था हप्ता) मुख्य यार्डत जुनी इमारत पाडून त्या जागेवर ८० व्यापारी गाळे बांधकामासाठी
२.	घनसावंगी, जि. जालना	२९/०६/२०१२	२५,००,०००	(१ ला हप्ता) मुख्य बाजार आवार कुंभार पिंपळगांव येथे १२ व उपबाजार घनसावंगी १२ व्यापारी गाळे बांधकामासाठी.
३	अंबड, जि. जालना	२०/०७/२०१२	१५,००,०००	(१ ला हप्ता) वडीगोद्री येथे ७ व्यापारी गाळे बांधकामाकरिता.
४	रामटेक, जि. नागपूर	१/११/२०१२	३०,००,०००	(१ ला हप्ता) डी.एम.आय. अंतर्गत मुख्य बाजार रामटेक येथे १५ व उपबाजार मौदा येथे ४ व्यापारी गाळे बांधकामाकरिता.
५	घनसावंगी, जि. जालना	२९/११/२०१२	२५,००,०००	(२ रा हप्ता) मुख्य बाजार आवार कुंभार पिंपळगांव येथे १२ व उपबाजार घनसावंगी १२ व्यापारी गाळे बांधकामासाठी.

क) शेतमाल तारण कर्ज योजना :

सन २०१२-१३ अहवाल वर्षात खालील ४७ बाजार समित्यांना शेतमाल तारण कर्ज योजना राबविण्यासाठी रक्कम रु.३२२५.०० लाख कर्ज मर्यादा मंजूर करण्यात आली होती.

नागपूर विभाग

अ.क्र.	बाजार समितीचे नांव	मंजूर कर्ज मर्यादा रु. (लाखात)	कर्ज वाटप रक्कम रु.
१	आर्वी, जि. वर्धा	२००.००	८३,४५,१९०
२	चंद्रपूर, जि. चंद्रपूर	२००.००	४०,८६,५५१
३	चिमूर, जि. चंद्रपूर	१००.००	९०,६२,८५०
४	हिंगणघाट, जि. वर्धा	३००.००	३,००,००,०००
५	सिंदी, जि. वर्धा	५०.००	४३,९५,९८२
६	वर्धा, जि. वर्धा	५०.००	३०,८९,०८६
७	गोंडपिंपरी, जि. चंद्रपूर	१२५.००	१,२१,३३,०९७
८	पुलगांव, जि. वर्धा	१००.००	९६,५१,५०६
९	वरोरा, जि. चंद्रपूर	१००.००	१,००,००,०००
१०	अर्जुनी-मोरगांव, जि. गोंदिया	२०.००	५,६६,०००
११	लाखनी, जि. भंडारा	२०.००	२०,००,०००
१२	नागभीड, जि. चंद्रपूर	७५.००	१९,४१,०००
१३	ब्रम्हपूरी, जि. चंद्रपूर	५०.००	१६,२२,०००
१४	चामोर्शी, जि. गडचिरोली	१५०.००	६७,४७,२५०
१५	गडचिरोली, जि. गडचिरोली	१०.००	४,२७,७००
१६	पोभूंर्णा, जि. चंद्रपूर	१०.००	६,७२,७००
१७	भद्रावती, जि. चंद्रपूर	५०.००	१०,५३,३३९
	एकूण नागपूर विभाग	१५९५.००	१०,५७,९४,२५१

अमरावती विभाग

अ.क्र.	बाजार समितीचे नांव	मंजूर कर्ज मर्यादा रु. (लाखात)	कर्ज वाटप रक्कम रु.
१	अमरावती, जि. अमरावती	७५.००	३४,०२,४००
२	बाभुळगांव, जि. यवतमाळ	४०.००	३९,३८,०००
३	चांदूररेल्वे, जि. अमरावती	५०.००	४९,९४,५००
४	चिखली, जि. बुलडाणा	४५.००	४४,७४,६८५
५	दारव्हा, जि. यवतमाळ	५०.००	२५,९४,०००
६	दर्यापूर, जि. अमरावती	३०.००	१५,००,०००
७	धामणगांवरेल्वे, जि. अमरावती	१००.००	७५,०४,८००
८	कळंब, जि. यवतमाळ	२५.००	२५,००,०००
९	कारंजा-लाड, जि. वाशिम	२२५.००	२,२४,५०,०००
१०	मालेगांव, जि. वाशिम	५०.००	५०,००,०००

महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे

वार्षिक अहवाल सन २०१२-२०१३

अ.क्र.	बाजार समितीचे नांव	मंजूर कर्ज मर्यादा रु. (लाखात)	कर्ज वाटप रक्कम रु.
११	मंगरुळपीर, जि. वाशिम	६०.००	६०,००,०००
१२	मानोरा, जि.वाशिम	३०.००	२४,६७,७००
१३	मारेगांव, जि.यवतमाळ	२५.००	१८,४३,९००
१४	राळेगांव, जि.यवतमाळ	३०.००	२९,९९,१०६
१५	उमरखेड, जि.यवतमाळ	१००.००	९६,७२,०००
१६	वरुड, जि.अमरावती	५०.००	१८,१९,८००
१७	यवतमाळ, जि.यवतमाळ	२५.००	२४,९९,०००
१८	वाशिम, जि.वाशिम	५०.००	३०,०९,०००
१९	घाटंजी, जि.यवतमाळ	२०.००	१९,७३,०००
२०	पांढरकवडा, जि. यवतमाळ	२०.००	१३,६९,०००
२१	मुर्तिजापूर, जि. अकोला	३०.००	२,५०,०००
२२	वणी, जि.यवतमाळ	५०.००	१४,८५,०७५
२३	अंजनगांव-सुर्जी, जि. अमरावती	२५.००	७४,०००
	एकूण अमरावती विभाग	१००५.००	९,३८,१९,९६६

लातूर विभाग

अ.क्र.	बाजार समितीचे नांव	मंजूर कर्ज मर्यादा रु. (लाखात)	कर्ज वाटप रक्कम रु.
१	देवणी, जि. लातूर	७५.००	७१,४७,१७८
२	लातूर, जि.लातूर	२००.००	७७,९७,९९५
३	उदगीर, जि.लातूर	५०.००	४९,८०,५५५
४	उस्मानाबाद, जि. उस्मानाबाद	५०.००	४७,६४,०००
५	हिंगोली, जि.हिंगोली	५०.००	३३,९३,३८०
	एकूण लातूर विभाग	३७५.००	२,८०,८३,१०८

नाशिक विभाग

अ.क्र.	बाजार समितीचे नांव	मंजूर कर्ज मर्यादा रु. (लाखात)	कर्ज वाटप रक्कम रु.
१	लासलगांव, जि. नाशिक	५०.००	१८६२१२९
	एकूण नाशिक विभाग	५०.००	१८६२१२९

पुणे विभाग

अ.क्र.	बाजार समितीचे नांव	मंजूर कर्ज मर्यादा रु. (लाखात)	कर्ज वाटप रक्कम रु.
१	तासगांव, जि. सांगली	२००.००	७७८८०००
	एकूण पुणे विभाग	२००.००	७७८८०००
	एकूण एकंदर बा. स. (४७)	३२२५.००	२३७३४७४५४

अहवाल वर्षा अखेर कृषि पणन मंडळाने शेतमाल तारण कर्ज योजनेअंतर्गत ४७ बाजार समित्यांना एकूण रु. ३२२५.०० लाख कर्ज मर्यादा मंजूर केली होती. त्यापैकी रक्कम रु.२३७३.४७ लाख कर्ज वितरीत केलेले असून सदर वितरित केलेल्या कर्जापोटी बाजार समित्यांकडून कृषि पणन मंडळाला रु.१८०.१६ लाख येणेबाकी आहे.

३) अर्थसंकल्प मंजूरी - महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम १९६३ यातील कलम ३८ आणि त्याखालील नियमातील संबंधित नियमान्वये अहवाल वर्षात २८८ बाजार समित्यांचे मूळ अर्थसंकल्पांना मंजूरी देण्यात आली. त्याचप्रमाणे १६९ बाजार समित्यांचे पुरवणी अर्थसंकल्प व ८४ बाजार समित्यांचे पुनर्विनियोजन पत्रके मंजूर करण्यात आली.

४) हमाल भवन अनुदान योजना — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम १९६३ यातील कलम क्र.३९ (ब) (२) मधील तरतूद विचारात घेऊन कृषि उत्पन्न बाजार समितीच्या आवारात बाजार समिती, हमाल, मापाडी, माथाडी कामगार युनियन यांना हमाल भवन बांधण्याकरिता येणाऱ्या खर्चाचे २५ टक्के किंवा ५.०० लाख यापैकी कमी असणारी रक्कम अनुदान म्हणून देण्याची योजना आहे.

५) शेतकरी निवास / भवन अनुदान योजना — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम १९६३ चे कलम क्र.३९ (ब) (२) मधील तरतूद विचारात घेऊन कृषि उत्पन्न बाजार समितीच्या आवारात शेतकऱ्यांकरिता शेतकरी निवास / भवन बांधण्याकरिता येणाऱ्या खर्चाचे २५ टक्के किंवा ५.०० लाख यापैकी कमी असणारी रक्कम अनुदान म्हणून देण्याची योजना आहे.

६) धान्य चाळण यंत्र अनुदान योजना - बाजार समित्यांना बाजार आवारात धान्य चाळण यंत्र उभारण्यासाठी येणाऱ्या खर्चाचे १० टक्के किंवा रु.२.०० लाख यापैकी कमी असणारी रक्कम अनुदान म्हणून देण्याची योजना आहे. अहवाल वर्षात कोणत्याही बाजार समितीचा प्रस्ताव प्राप्त झालेला नसल्याने अनुदान रक्कम मंजूर करण्यात आलेली नाही.

७) कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांचे कार्यक्षेत्रात शेतमाल थेट खरेदीबाबत - महाराष्ट्र शासनाकडील दि.५ जानेवारी २००४ चे आदेशानुसार महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम १९६३ मधील कलम ५९ अन्वये प्राप्त झालेल्या अधिकाराचा वापर करून आय.टी.सी.लि. कारगील इंडिया प्रा.लि.मेगासेव प्रा.लि.रिलायन्स प्रेश लि. व राधाकृष्ण फुडलॅंड प्रा.लि. आदित्य बिर्ला क्वाडरॅंगल ट्रेडिंग सर्व्हिसेस, महा. कॅन्ड्युमर फेडरेशन, महिंद्रा शुभ लाभ या कंपन्यांना उक्त अधिनियमातील कलम ७ मधून सुट देऊन महाराष्ट्र राज्यातील कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांच्या आवाराबाहेर शेतमालाची थेट खरेदी करण्यासाठी काही अटींस अधीन शासनाने मान्यता दिलेली आहे. त्यानुसार वरील कंपन्यांकडून शेतमालाची मोठ्या प्रमाणात खरेदी चालू आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांच्या शेतमालास रास्त भाव मिळण्यास मदत होत आहे.